הלוקח עובר פרתו פרק שני בכורות יח.

סבר לה כר' יוסי הגלילי. וקא מיבעיא לן לרבנן: **אי אפשר לצמצם.** הילכך לא היו עורפין דכל אחת ואחת אי איכא קרובה: **אפשר לצמצם.** וקרובה אפילו קרובות: **ויתנו.** כלפרסיגן לעיל (ד): **דכולי עלמא אפשר לצמצם.** דכרבי יוסי הגלילי סבירא להו: **מאי טוי עלה.** אליבא דרבנן: **שני עגלות.** דאפשר לצמצם וקרובה אפי' קרובות: **לייתי פרתי.** דהא לא מצי לאתנויי דהא שתיהן שוות: **א"ל לצמצם.** הילכך מצו לאתנויי: **הכוא דכריא נפק כריעא.** דמרוב כריאותו קדם את אחיו: **הכהן נוטל כחום.** לרבי עקיבא: **והא משמעים תנן.** דמשמע מה שיפה (ב) ב) הטוב מחבירו ואותן דמיס יתלוקו: **אדאכלה כפנייתא בכבכל.** בעוד שהייתה ב) אוכל תמרים בכבל ומעדן ו) עצמך: **ברגימנא.** להאי מילתא דר' עקיבא ודיקנא לה מסיפא: **דכי הדדי פליגי.** דלתרוייהו יהא חלק בשניהם ה"נ יחלוקו את החי: **שומן יפה ביניהן.** מה שאחד שמן יפה מחבירו יהא מוטל ביניהם ועליו יבאו לדין ויטעון ישראל לכהן לייתי לאיה כו' כי היכי דסבר ר' עקיבא בסיפא המוליא מחבירו עליו הראיה: **מאי טעמא דר"מ.** דקתני סתמא דמתני' מייב במתנות: **אי בכור הוא כוליה דידי.** והאי דשקיל אגא הוי חולין ומהדרנא ליה ג) לך ויהלך ושקילנא מתנות מיניה: **עשו שאינו זוכה כזוכה.** אע"פ שלא זכה כהן בהאיך דהא לא מטא לידיה מעולם עשאוהו כאילו זכה בו הואיל ומעיקרא הוה שייכא ביה יד כהן דשמא דידיה יב) ניתנו שויה רבנן כמאן דמטא לידיה לשום בכורה: **וזכין ליה לישראל כמומיה.** והדר שקליה לאידך חילופיה וכבר שמכרו כהן לישראל פטור מן המתנות דאיתקש לבני ואיל (ג) בפרקא קמא (לעיל דף יב.): **בספק בכור ז) שאין יג) חליפין ביד כהן.** שלא נטל כלום תחתיו כגון כאן לכהן כלום והאי זכר ספק בכור הוא שמא יצאה נקבה תחלה וירעה ויאכל במומו לבעלים: **שחייב במתנות.** דהכא ליכא למימר עשאוהו כמי שמכרו כהן לישראל דהא לא יד) בחליפין ליד כהן כלום: **אי מחייבת ליה.** לספק בכור במתנות אתי למימר חולין גמור הוא ואתי למשרי בגיזה ועבודה: **ומי מצית אמרת.** דטעמא דרבי יוסי משום גיזה ועבודה הוא: **בספק מעשר.** כגון שקפץ אחד מן המעושרין לתוכם דאמרינן בפ"ב (לקמן דף נח.) כולם ירעו עד שיסתאבו ויאכלו במומן לבעלים ט). ספק מעשר אין כהן בא עליו משום לדין לאם מעשר הוא אין לכהן חלק בו דמעשר קרב שלמים ונאכל לבעלים: **ומי מצית אמרת הכי.** דטעמא דרבי מאיר משום שלא תשתכח תורת מתנות: כל

סבר לה כרבי יוסי הגלילי ט) דאמר אפשר לצמצם בידי שמים וכל שכן בידי אדם נימא כתנאי נמצא מכוון בין שתי עיירות לא היו עורפין ר' אליעזר אומר שתיהן מביאות שתי עגלות מאי לאו בהא קמיפלגי דתנא קמא סבר אי אפשר לצמצם ורבי אליעזר סבר אפשר לצמצם ותיסברא אי קסבר תנא קמא אי אפשר לצמצם אמאי לא היו עורפים יביאו עגלה אחת בשותפות ויתנו אלא י) להני תנאי דכולי עלמא אפשר לצמצם והכא בקרובה ולא קרובות קמיפלגי דתנא קמא סבר קרובה ולא קרובות ורבי אליעזר סבר קרובה ואפי' קרובות מאי הוי עלה אמר רב חייא בר אבין אמר רב עמרם תנא נמצא מכוון בין שתי עיירות ר' אליעזר אומר שתיהן מביאות שתי עגלות וחכמים אומרים א יביאו עגלה אחת בשותפות ויתנו מאי קסברי רבנן אי קסברי רבנן דאפשר לצמצם וקרובה ואפי' קרובות לייתי תרתי ואי קרובה ולא קרובות אפי' חדא לא לייתי אלא לאו שמע מינה קסברי רבנן אי אפשר לצמצם ואפילו בידי אדם שמע מינה: ר' טרפון אומר כ) [הכהן] בורר לו את היפה: מאי טעמא דרבי טרפון קא סבר ההוא דבריא נפק ברישא: ר' עקיבא אומר משמנין כו': אמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן הכהן ב נוטל ג) כחושה אמר ליה רבי חייא בר אבא לרבי יוחנן והא אנן משמנין ביניהן תנן אמר ליה ד) עד דאכלת כפנייתא בבבל תרגימנא מסיפא דקתני סיפא מת אחד מהן רבי טרפון אומר יחלוקו ר' עקיבא אומר המוציא מחבירו עליו הראיה ואי סלקא דעתך משמנין ביניהן דכי הדדי פליגי (ה) הכי נמי ליפלגי גבי הדדי אלא מאי משמנין שומן יהא ביניהן דאמר ליה לכהן אייתי ראיה דבכור הוא ושקיל: והשני ירעה עד שיסתאב וחייב במתנות ורבי יוסי פוטר: מאי טעמא דרבי מאיר אמר ר' יוחנן הואיל וכהן בא עליו משני צדדין דאמר ליה אי בכור הוא כוליה דידי הוא אי לא בכור הוא הב לי מתנות מיניה ור' יוסי מאי טעמא אמר רבא ג) עשו שאינו זוכה כזוכה ואע"ג דלא מטא לידיה ה) כמאן דמטא לידיה וזבניה לישראל במומיה א"ר אלעזר הכל מודים בספק בכור שאין ו) חליפין ביד כהן שחייב במתנות הכל מודים מאן ר' יוסי פשיטא עד כאן לא קא פטר ר' יוסי התם אלא דחליפין ביד כהן דעשו שאינו זוכה כזוכה אבל אין חליפין ביד כהן לא מהו דתימא טעמא דרבי יוסי דקסבר דאי מחייבת ליה במתנות אתי ליה לידי גיזה ועבודה אע"ג דאין חליפין ביד כהן ז) קא משמע לן ומי מצית אמרת הכי ח) והתני סיפא שהיה רבי יוסי אומר כל

לצמצם אותו שקדם הוי עשירי אפי' ישתוק בו והוה ליה כאילו קרא לעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי דאין אחד עשר קדוש אלא עשירי ממנו וכן בהיא דסוף פ"ב דחולין (דף לח:) דתמתם אמו פרט ליתום דאוקימנא בזה פירש לאיסור וכן בפרק בהמה המקשה (חולין דף ע.) גבי הא דבעי רבא הלכו באיכרים אחר הריוח ויש לדמות ההיא דלקמן בפרק בתרא (דף פ:) דאפילו סבר לי אפשר לצמצם כיון דאין יכול להכיר אי זה קדם משהו לאחיהו ונתכוין לקרות שניהם עשירי ובכת אחת קראם לא דמי לקרא לעשירי עשירי ואח"כ לאחד עשר עשירי ונסמוך דקאמר התם דכל בכת אחת תרוייהו קדשי לאו ממש בכת אחת בצמצום אלא כדפרשינן ומיהו קשה דבעירובין פרק מי שהוציאוהו (דף נ.) ובפ"ב דקדושין (דף נא.) פריך מהא דיליאה שנים בעשירי לרבה דאמר כל שאינו בזה אחר זה אפי' בכת אחת אינו ומשמע דקשה ליה דהוה לן למימר דכיון דבזה אחר זה אין יו) האחרון קדוש בכת אחת לא יהא קדוש לא זה ולא זה כמו מקדש אשה ואמותה והיאך יכול להיות זה יז)[יח)] לא קיימא שם דיליה מהכא כיון דאי אפשר לצמצם וממה נפשך עשירי מאליו קדוש וי"ל דמבתרא פריך היאך הוא (יח) הקדוש כיון) דאינו קדוש אלא מחמת דיבורו:

אדאכלת כפנייתא בבבל תרגימנא. פירש בקונטרס בעוד יט) שהייתה אוכל תמרים בבבל ומעדן את עצמך טרחנו לישבה וכן פירש רבינו שמואל בפ' בית כור (כ"ב דף קז:) וקשה דהוה ליה למנקט תמרים דכפנייתא הוא לשון גרעינא כדאמר בפרק בתרא (דף פ:) דכפנייתא אין ניקחות בכסף מעשר אלא אומר הי"פ מוצא שיהיה לך להיות אצלי ולטרוח בהלכה ולפרשה משהייתה אוכל כפניות בבבל כ): **עשו את שאינו זוכה בזוכה.** הא דאמר בסוף כל הגט (גיטין דף נ.) גבי מלוה מעות את הכהן ואת הלוי להיות מפרש עליהם מתלקט הא מני ר"י דאמר עשו את שאינו זוכה כזוכה אבל יוסי דהכא קאי דכולה חד טעמא הוא דהתם נמי חליפין ביד כהן שהרי נתן לו המעות ולא קאי כ) אדרבי יוסי בפ' שנים אוחזין (ב"מ דף יב.) גבי האומר את הפועל יצקת בנו אחריו דמפרש התם טעמא דר' יוסי משום דעשו שאינו זוכה כזוכה דהתם טעמא אחרינא יא) משום תקנת עניים כדמפר' התם עניים גופייהו ניחא להו וכו' והשתא למאי יב) פריך לא קשה מידי הא דפסיק שמואל כר' יוסי בהיא דשנים אוחזין ובגיטין לא בעי לאוקמי מתני' דהתם כ) כר' יוסי אלא אמרי' לא מוקמינן לה כיחידאה שמא דלא סבר לה כר' יוסי בגיטין:

הכל

מסורת הש"ס

ט) [נמ"ל ט. ומות יט. מת. שביעות לב.]. ב) [ב"ב קז:]. ג) כ"מ יב: ביצה ב. ד) [יח: ד"ה אפשר לצמצם ולמדוד]. ה) ל"ל שביתת. ו) שלא נא חליפי ליד ל"ק. ז) מבלן שייך לע"ב. ח) [נמלים הם"ד ותמ"ב מה"ד ספק מעשר אין כהן נ"ק. ט) ל"ל דלל הלא"ת הסס דידיה כי לצמצם מתה נספק כו'. י) דלי אפשר לצמצם מיני קדוש ל"ק. כ) ל"ל שביתת. ל) [ובערוך ערך כמנת פירש פירי של תמר שאינו מתבשל לעולם].

הגהות הב"ח

(א) נב' הכא נמי ליפלגי: (ב) רש"י ד"ה והא משמנין וכי כיפה השומן מחבירו ותותן: (ג) ד"ה חכין וכי' לגני ולא בפרקין דף טו הס"ד: (ד) ד"ה שייב וכי' הכא לא באו חליפין: (ה) תוס' (בדף הקודם) ד"ה אפשר וכי' הוא קדוש כיון דאי אפשר לצמצם אינו קדוש כו':

מוסף רש"י

עד דאכלת כפנייתא. תמרים בבבל שהיה מעדן עצמך ולא היית עוסק בתורה ומקנתכי היה (רשב"ם ב"ב קז:). **עשו שאינו זוכה כזוכה.** במקומות הרבה מפני תקנה עבו קן, לר' יוסי בהאיקרן (גיטין נב:) עני המתקף בגלגל הוות ומעלות חיות ועופות ומצילת חרש, ובגמורות (גלן) כל שחליפי ביד כהן פטור מן המתנות, ובגמרא דבעים לומחין (ב"מ יב.) השוכר את הפועל יצקת בנו אחריו. דאלמ"ס שאין זכה לקנין עשאוהו מיהם, ובטלן יש לומר מפני תקנה עבו (גיטין ל.).

שיטה מקובצת

א) אלא דכר"ע להני תנאי אפשר: ב) אומר הכהן בורר: ג) כחוש אות ה' נמחק: ד) א"ל אראכלת כפנייתא בבבל תרגימנא אנן הכא מסיפא: ה) לידיה דכהן שיוהו רבנן כמאן כו' וזבניה ניהליה לישראל: ו) חליפין ביד וכע"ל לקמן בסמוך: ז) כהן נמי: ח) הכי והא תני: ט) השור האחד מחבירו: י) ומעדן את עצמך: יא) ומהדרנא ליה ניהלך: יב) דידיה הוא שוויה תיכה ניגהו נמחק: יג) שאין חליפין ביד כהן שלא נטל כהן כלום תחתיו כגון מתני' דקתני זכר: יד) בחליפין ליד: טו) אין ס"א האחד עשר קדוש: טז) זה דדל קריאת: יז) קאי אר' יוסי דבס': יח) אחרינא הוא משום: יט) לאמי דפרשיות: כ) דהתם כיחידאה כר' יוסי אמרי' לא מוקמינן:

עין משפט נר מצוה

סמ א מיי' פ"ט מהל' דעות הל"מ:

ג ב מיי' פ"ה מהל' בכורות הל' ז עטיפ יו"ד סי' שיח סעי' ג:

רבינו גרשום

סבר לה כר' יוסי. ואכתי לדבא לא ידענן דתנא קמא סבר אי אפשר לצמצם והויין שתיהן רחוקות כדאמרן בתנור: ותיסברא. לתנא קמא אי אי אפשר לצמצם אם כן לא סגיא דלא הוייא חדא קרובה: יביאו עגלה אחת בשותפות ויתנו. אם אני הקרובה הבא העגלה עלי ואם חברתי הקרובה תבא עליה: מאי הוי עלה. לרבנן אפשר אי אי אפשר: אלא ש"מ אי אפשר לצמצם קסבר ומשום הכי יביאו אחת ויתנו דאמרן: אמר ר' חייא משמיה דר' יוחנן משמנין דאמר ר' עקיבא היינו שישמן איזה הוא הכחוש מן האחד ויטול הכהן הכחוש בלבד: א"ל ר' חייא לר' יוחנן. בשעה שלמד זה הלכה ממנו: והא אנן משמנין תנן. דמשמע שיחלקו העלר בשוה: כפנייתא. תמרים רעים: מסיפא. מדוקיא דסיפא המוציא מחבירו ע"ה דאי ס"ד משמנין ביניהן לחלוק הכל בשוה בסיפא נמי ליפלגו בשוה: אלא מאי משמנין. שמן יהא ביניהן. כלומר דסבירא ליה לר' עקיבא דיד כהן על התחתונה דשמן דכתוב והשומן שחברו מוטב מזה הוא ביניהן ואמר לו ישראל איתי ראיה דהאי בכור ושקיל ואי לא לית לך תו מידי: מ"ש דר' מאיר. דמחייב במתנות. ו) לר' עקיבא לא צריך למיבעי מ"ש מחייב משום דכיון דמצריך ליה לישראל ומסתאב ודאי דינו שיהא חייב במתנות הואיל ואסתאב ליה אלא לר' מאיר דלא מצריך ליה ליסתאב אמאי מחייב במתנות הא אכתי יש לו דין בכור עליו: אמר ר' יוחנן הואיל וכהן בא עליו כמו צדדין כו'. ומשום הכי אפי' לא נסתאב חייב במתנות: ואית ספרים דכתיב בהו מ"ש דר' עקיבא ומתרצי נמי לטעמיה הואיל ובא עליו כהן כו': עשו את שאינו זוכה בו כהן שהוא ביד ישראל שפטור מן המתנות כזוכה באותו שהוא ביד כהן שפטור ואע"ג דלא זכה ביה באדיך שויוה רבנן כמאן דזכה ביה וחשוב כמו שמכרו לישראל בכור במומו בשביל זה שזכה בו כהן לעצמו נמצא שחליפין דאותו של ישראל הוא ביד כהן ומכר לו הכל הגוף והמתנות הילכך פוטר ר' יוסי: הכל מודים בספק בכור שאין חליפין ביד כהן. כגון ספק זכר ונקבה דאין כאן לכהן כלום אותו דאי חייב במתנות: מהו דתימא טעמא דר' יוסי. לאו משום חליפין אלא משום דאי מחייבת ליה במתנות סבר חולין

ט) דנר' רבינו מיני מוקן דהנא לאוקמה סתם מתני' דהוא ר"מ ור"י סביהם אלמא דר"ע ור"מ מחלקו ולדיה דמני יעשה פר שיסתאב ולי"ע.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com